

3. Output baseret fastprisberegning

Gennem en årrække er der blevet stillet spørgsmålstegn ved den måde, som nationalregnskabstal for den ikke-markedsmæssige del af økonomien beregnes efter. Dette er et nationalt, men i særdeleshed et internationalt fænomen. I næsten alle lande benyttes nationalregnskabstal for den ikke-markedsmæssige del af økonomien intensivt af politikere, presse og analytikere mv. I den senere år har der været et stigende fokus på disse beregninger. Den øgede anvendelse af tallene har ligeledes medført større interesse for den metode, hvorefter beregningerne udføres.

Den manglende anvendelighed af tal beregnet efter input metoden til produktivetsopgørelser har medført ændrede retningslinjer for, hvordan sådanne beregninger skal foretages. Med Kommissionens beslutning fra december 2002 blev de internationale retningslinjer for beregning af nationalregnskab i faste priser ændret, således at kun deflatorer, der beskriver pris- eller mængdeudviklingen af outputtet, er godkendt fra 2006 af⁹.

Bekymring for med så kort varsel at foretage en så radikal ændring i beregningsprincipperne har betydet, at Danmark har søgt og fået undtagelse for denne beregningsmetode indtil 2012. De beregninger, der vises i denne publikation lever op til de nye europæiske krav, men vil ikke være implementeret i de officielle nationalregnskabstal. Ved at vælge denne metode sikres det, at tidshorizonten for implementering af metoden er lang nok til at sikre en høj og ensartet kvalitet for hele den berørte periode.

I det følgende vil de retningslinjer, hvorefter de output-baserede tal skal beregnes blive beskrevet. Der indledes med et afsnit, der giver en generel beskrivelse. Dette efterfølges af et afsnit, der gennemgår, hvordan beregningerne af sundhed skal foretages, og sidst er der et afsnit, der beskriver de retningslinjer, der gælder for uddannelsesområdet.

3.1 Generelt om metoder til fastprisberegning

De metoder der kan anvendes til målingen af priser og mængder klassificeres i tre grupper alt efter deres egnethed. De bedst egnede klassificeres som A-metoder, de næstbedste B-metoder, mens den mindst egnede klassificeres som C-metoder.

Metoder der klassificeres som A- eller B-metoder betragtes som værende af en sådan kvalitet, at de er godkendte, mens metoder der klassificeres med et C ikke har den fornødne kvalitet til at blive godkendt.

Klassificering af metoder

- A-metoder: De bedst egnede metoder er internationalt godkendt.
- B-metoder: Metoder af ringere kvalitet, men som stadig er internationalt godkendt.
- C-metoder: Metoder af en sådan kvalitet at det frarådes at bruge dem.
C-metoder er ikke internationalt godkendt

For at opfylde kravene i kommissionsbeslutningen fra 2002 er det således nødvendigt at benytte metoder, der klassificeres som enten A- eller B-metoder.

⁹ Kommissionens beslutning af 17. december 2002. Det Europæiske Fællesskabers Tidende 20.12.2002

3.2 Sundhedsvæsen og Sociale foranstaltninger

Sundhedsvæsenet er meget omfangsrigt og derfor underopdelt i en række delområder. De områder der er relevante i denne sammenhæng er:

- Hospitalsvirksomhed
- Behandling hos tandlæger
- Sociale foranstaltninger med og uden institutionsophold

I praksis betyder denne opdeling, at der beregnes individuelle indeks for:

- Almen hospitalsvirksomhed
- Psykiatrisk hospitalsvirksomhed
- Behandling ved den kommunale tandpleje
- Døgn- og dagpladser til ældre

Almen hospitalsvirksomhed

Som vist ovenfor skelnes der mellem to typer af hospitalsvirksomhed. Dette gøres for at tage højde for de forskellige tjenesteydelseskategoriens varierende kompleksitet.

For patienter indlagt på almindelige hospitaler gælder, at deflatering hvor der anvendes fuldt kvalitetsjusterede indikatorer baseret på klassifikationen af diagnoserelaterede grupper (DRG), er en A-metode. Hvis kun ændringer i behandlingssammensætningen i DRG er omfattet, og kvalitetsaspektet er udeladt er der tale om en B-metode. Anvendelse af ufuldstændige produktionsindikatorer så som antallet af patientudskrivninger alene, betragtes metoden som en C-metode.

Psykiatriske hospitaler

For behandling hos psykiatriske specialister gælder ligeledes, at deflatering hvor der anvendes fuldt kvalitetsjusterede indikatorer baseret på klassifikationen af diagnoserelaterede grupper (DRG), er en A-metode. Hvis kun ændringer i behandlingssammensætningen i DRG er omfattet, og kvalitetsaspektet er udeladt er der tale om en B-metode. En mindre pålidelig metode, men dog stadig betragtet som en B-metode, er antallet af indlæggelsesdage efter behandlingsniveau vægtet med repræsentative omkostningsdata. Produktionsmetoder, som ikke skelner mellem forskellige behandlingsniveauer, er klassificeret som C-metoder.

Kommunal tandpleje

Af A-metoder til behandling ved den kommunale tandpleje nævnes det kvalitetsjusterede antal behandlinger opdelt efter behandlingens art. Hvis produktionsindikatoren ikke er kvalitetsjusteret betragtes metoden i stedet for som en B-metode. Hvis antallet af behandlinger ikke kan artsopdeles, opfyldes kravene for en B-metode ikke og betragtes derfor som en C-metode.

Døgn- og dagpladser til ældre

For døgn- og dagpladser til ældre gælder, at antallet af personer der modtager pleje opdelt efter deres plejeniveau, er en A-metode. Anvendes det samlede antal personer, som modtager pleje, uden opdeling på plejeniveau, betragtes det som en B-metode. Foretages der ikke kvalitetsjustering, er der ligeledes tale om en B-metode.

3.3 Uddannelse

Ligesom med sundhedsområdet er uddannelsesområdet meget omfangsrigt, idet en lang række forskellige typer af uddannelses tjenester produceres. For at kunne måle udviklingen i priser og mængder rigtigt er det nødvendigt med data, der opfylder følgende kriterier:

- Data skal være fuldstændig eller næsten fuldstændig dækkende
- Data skal være stratificeret, således at det afspejler både niveauet og retningen på uddannelsen.

A- og B-metoder vil derfor være kendetegnet ved at dække hele eller meget store dele af uddannelsesområdet. Datagrundlaget vil ligeledes findes så detaljeret, at følgende kategorier er belyst:

- Førskoleundervisning
- Børne- og ungdomsskoler
- Undervisning på gymnasieniveau, både almen og teknisk
- Undervisning på videregående uddannelsesinstitutioner
  - Retninger på universiteter
  - Andre videregående uddannelser

Udover at være tilstrækkeligt stratificeret skal data også have en vis kvalitet. Det bedste mål til at belyse udviklingen i priser og mængder på er udviklingen i antallet af elevtimer. Hvis der foretages kvalitetskorrektion, er metoden at betragte som en A-metode, mens hvis der ikke foretages kvalitetskorrektioner, er der tale om en B-metode. Antallet af elever kan anvendes som en tilnærmelse for antallet af elevtimer, hvis det kan påvises, at timetallet, som eleverne har modtaget, er tilstrækkeligt stabilt. På de videregående uddannelser anbefales det udelukkende at benytte antallet af elever/studerende til at belyse udviklingen i priser og mængderne med.

Alle metoder, der knytter sig til inputtet frem for til outputtet, betragtes som C-metoder. Benyttes antallet af lærertimer til at belyse udviklingen med, betragtes denne metode således som en C-metode. Det samme er tilfældet, uanset metode, hvis ikke der er tilstrækkelig detaljeret niveauopdeling.